

– a natož stát – by neměl žít za hranicemi svých možností splácení dluhů. V krizi je splácení dluhů tou nejlepší investicí, lepší zúročení nenaleznete. Spotřeba na dluh není reálná spotřeba, ale spotřební bublina. Nesplacená spotřeba není spotřebou, ale umělou chimérou nedokončené (nezaplacené) transakce. Éra umělé prosperity na dluh již skončila. The party is over.

Proto je správné podporovat spoření, ne spotřebu na dluh. Spoření vytváří potřebné investiční prostředky. Umělá spotřeba vytváří umělé bubliny a nabubřelá očekávání. Ekonomika potřebuje rostoucí reálnou spotřebu a klesající spotřebu umělou – tu na dluh. V tom má Bloomberg jistě pravdu, ale není to nic převratného, jen zdravý selský rozum dobrého hospodáře. Nemohu přece bydlet v rodinném domě, když si jej nemohu dovolit. Mohu si na něj vypůjčit jen tolik, kolik mohu splácet. Jestliže stát uměle změni podmínky zdravého rozumu pro určitou skupinu spotřebitelů, pak naruší rovnováhu tržních transakcí, donutí lidi, aby přestali být dobrými hospodáři. Když bublina praskne, tak je prostě nechá padnout (klíčovou otázku refinancování toxických hypoték stát dodnes neadresuje). Taková „spotřeba“, která není spotřebou, ale bublinou, ekonomice dlouhodobě pomoci nemůže.

Do jaké míry ovlivnilo dění v USA i ve světě výsledky prezidentských voleb v USA?

USA výrazně ovlivňují světové dění, politicky i ekonomicky. Obzvláště současná volba prezidenta má historický význam nejen pro USA, ale i pro svět. Americká volební kampaň je celosvětová. Amerika, tak jako již tolikrát, opět vynalézá sama sebe. Je to proces nutný, protože globální společnost přináší nové podmínky, před kterými se nelze schovat. Pohled do budoucnosti je dnes důležitější než pohled do minulosti. Vítězství Obamy teoreticky posouvá politické dění doleva, k výraznějším zásahům státu do ekonomiky, vyšším daním a pokračování politicko-sociálních experimentů, které stávající finanční krizi způsobily. McCainova politika by se však lišila jen v některých detailech, jako v podpoře malých a středních podniků, nižších daních, větším omezení výdajů, zásadovější zahraniční politice a zesílení boje proti terorismu. Není divu, že Al-Kajda, Chavez, Castro, Ortega a ostatní dobrodruzi tolik fandí Obamovi. Vnímají ho jako strůjce jejich pomsty nenáviděnému Bushovi.

Čeká je však velké zklamání: Obama je především Američan a své levicové instinkty i nohsledy rychle zapudí, jinak by se mu vláda rozložila již po 120 dnech. Mladá generace voličů pro své nadšení zapomněla na některé principy, ale Američany zůstali a zůstanou. I když jsem osobně volil McCaina, vítám nové prostředí očisty pod novým prezidentem. Myslím, že tak smýšlí většina Američanů. Nastal čas změny, čas přizpůsobení se novému světu. Bude to dlouhý proces a Obama v něm ani nemusí hrát hlavní roli. Podobný proces by nastal i za McCaina.

Ani McCaina nelze vnímat jako prostého pokračovatele Bushovy politiky. Bush sám svoji filozofii svobodných trhů opustil, dal se na stranu demokratů v podpoře státního balíku záchran a svými panickými vystoupeními výrazně přispěl k prohloubení finanční krize a k vítězství demokratů. Republikáni přestali být nosite-

li tradičních amerických hodnot a musejí se podobně očistit. Nároky 9/11 a dvou válek (a hlavně Bushe) je odklonily od „hlídání“ ekonomiky, od ochrany klíčových hodnot a principů. (Doufejme, že Obamu soustředění na ekonomiku podobně neodkloní od „hlídání“ národní bezpečnosti.) Působení bývalého i současného šéfa americké centrální banky Fed Alana Greenspana a Bena Bernankeho i ministra financí Henryho Paulsona bylo „bezprizorné“, bez dohledu a konfrontace se základními hodnotami kapitalismu: virtuální ekonomika díky tomu převládla nad ekonomikou reálnou. Všichni se dnes shodují v odsouzení nezodpovědnosti a chamtivosti finančních bossů, vítají kolaps dinosaurů starého Wall Streetu a podporují kvalitativní reorganizaci finančního sektoru (hledání nového Wall Streetu), očistu a vbrzku identifikaci a potrestání viníků v politice i byznysu.